رۆمانی رێبیکا شاکارێك لەنێوان ئاڵۆزی و بێگەردی مرۆڤدا.. ئاکۆ عەبدوڵڵا

رۆمانی رێبیکا یەکێکە لەرۆمانە ناودار و وروژێنەرەکانی سەدەی رابردوو. بەیەکێك لەسەد رۆمانە مەزنەکانی مێژووش دادەنرێ. دافنی دو مۆرییەی خانمە نووسەری ئینگلیزی ساڵی 1938 بڵاویکردەوە و بەهۆیەوە خەڵاتی ئەنتۆنی و لەولایەتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکاش خەڵاتی کتێبی نیشتمانی پێبەخشرا. ناوەرۆکی ئەو شاکارە بریتییە لەگێڕانەوەی بەسەرهاتی کچێکی سادە و بێگەرد و نەشمیل کە لەسەرەتای بیستەکانی تەمەندایە. ئەو کچە سەرەتا وەك یارمەتیدەری ژنێکی ئەمەریکی کە (ڤان هۆپەر) ی ناوە لە هوتێلێکی مۆنتی کارلۆ، ئاشنای پیاوێکی دەوڵەمەند دەبێت کە (ماکسیم دی وینتەر)ی ناوە. ئەو پیاوە ساڵی رابردوو ژنەکەی کە رێبیکای ناو بوو لەڕووداوێکی کەشتیوانیدا مردبوو. بۆ دەرچوون لەتەنگژەکان ئەویش بەرەو مۆنتی کارلۆ چوبوو. ئەوسا ماکسیم هێشتا بەو رووداوە کاریگەر و پەشێوە. وەك کەسێکی کپیش دەردەکەوت. وشەیەك بەس بوو بۆ ئەوەی بگەڕێتەوە رابردوو. هەر زوو شەیدای ئەو کچە دەبێت. دوای دوو حەفتە لەپەیوەندی خۆشەویستی و گەڕان، کچەکە رازی دەبێت شووی پێبکات. بەمجۆرە لەخاتو هوپەر دادەبڕێت کە ئەویان دەیەویست بۆ ولایەتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکا بگەڕێتەوە.

ماکسیم ژنە نوێیەکەی بۆ ناو کۆشکە گەورە و دابڕاوەکەی (ماندەرلی) کە لەسەر بەرزایی کەنداوێکی دەم دەریایە لەبەریتانیا دەبات. لەوێدا کارەکەرەکان پێشوازی لێدەکەن، لەناویاندا خاتوو (دینڤەرس) کە کەسایەتییەکی نامۆی هەیە، بەردەوام وەك تارمایی و سامێتکە لەبەردەمی پەیدا دەبێت و زۆرجاریش بەگوێی دادەدات ئەویان ناگات بەجوانی و کاریزمایی خاتوونی پێشوو. بەمە کچە نەشمیلەکە دووچاری جۆرێك لەدڵەڕاوکە دەبێت. بەجۆرێك ناو کۆشکەکەی لێ تەنگ دەبێ. بۆشی دەردەکەوێ ئەو کۆشکە هەموو لایەکی نامۆیە و شوێنەواری رێبیکا و پیتی (R) ی ئەویش لەهەموو شوێنێکی ناو ئەو ماڵە ئامادەیە. بەتایبەتی ئەو پیتە کە لەسەر دەسماڵەکان هەڵکۆڵدراوە. ماکسیمی هاوسەریشی هێشتا لەکاریگەری رێبیکا رزگاری نەبووە. بەڵام لەگەڵ هەموو ئەوانەدا کەچی ئەو دەوێت ژنێکی نموونەیی بێت، مایەی دڵخۆشی و کامەرانی هاوسەرەکەی بێت.

جارێك بەخەیاڵیدادێت شوێنەواری ڕێبیکا نەهێڵێت تاکو هاوسەرەکەی ئاسوودەبێت و ڕزگاری بێت، بەڵام هیچ هەنگاوێك ناگرێتەبەر. کاتێکیش دەزانێ ساڵانە لەو کۆشکە ئاهەنگی ماسك ساز دەکرا، داوا لەهاوسەرەکەی دەکات ئەو ساڵیش هەمان ئاهەنگ بگێڕن. بۆ ئەو شەوە لەسەر پێشنیاری خاتوو دینفێرس، هەمان ئەو جلە دەپۆشێت کە ساڵی پێشتر ڕێبیکا لەئاهەنگەکە پۆشیبووی. کاتێك ماکسیم بەو جۆرە دەیبینێ بۆ تووڕەیی فەرمانی پێدەکات خۆی بگۆڕێت. ئەمەو خاتوو دانفێرسیش کە بەردەوام دڵی تەنگ دەکات، هانیدەدات خۆی بکوژێت و لە پەنجەرە خۆی هەڵداتە دەرەوە. ئەوسا دەنگی ئاگادارکردنەی نغرۆبوونی کەشتییەك بەرز دەبێتەوە. بەوەش دانیشتوانی ناو کۆشکەکە دەشلەژێن و ماکسیم و ژنەکەی و پیاوەکانی بەرەو کەنار دەچن. لەوێدا ئەوانەی کە دەچنە ژێر ئاو بۆ لێکۆڵینەوە لەهۆکاری ڕووداوەکە، کۆنە بەلەمەکەی ڕێبیکا دەدۆزنەوە کە هێشتا لاشەی ئەوی تێدابووە. ئەو دەرکەوتنە دەبێتە مایەی وروژانی هەمووان و دەپرسن ئەی ئەوەی پێشتر لەگۆڕستانی تایبەت بە بنەماڵە نێژراوە کێ بوو؟ کە ئەویان دوای دوومانگ لەڕووداوەکە دۆزرابۆوە؟

ئەو دۆزینەوەیە دەبێتە هۆی ئەوەی ماکسیم غەمبارانە لای هاوسەرەکەی دان بەوەدا بنێت کە لەگەڵ ڕێبیکا بەختەوەر نەبووە. ئەوەشی پێدەڵێت ڕێبیکا ژنێکی دڕندە و خۆپەرست بووە. کاتێکیش کە ڕێبیکا پێی وتبوو ناپاکی لەگەڵ کردووە و لەجاگ فاڤیلی ئاموزای دووگیان بووە. تەواو لێی هەڵدەچێت و دەیکوژێت و دەیخاتە ناو بەلەمەکەی. بۆ ئەوەی نقومیش بێت بەلەمەکەی کون دەکات. بەو جۆرە لەتاریکی شەو بەرەو قوڵایی دەریای ناردبوو.

ئەنجام دەرکەوتنی بەلەمەکە بەکونکراوی و دۆزینەوەی تەرمەکەی، دەبێتە بابەتێکی دادگا. لەدادگا جاگ فاڤیل کە خۆی بەخۆشەویستی ڕێبیکا دادەنێ لەدژی ماکسیم بەبەڵگەوە دێتە قسە و دەیەوێت تاوانی کوشتن بخاتە پاڵی. بەدادوەریش دەڵێت ڕێبیکا لەشاری لەندەن سەردانی پزیشکێکی دەکرد. کاتێکیش ئەوان بۆ دەستکەوتنی بەڵگە دەچنە لای پزیشکەکە، دەردەکەوێت ڕێبیکا ئەوسا دووچاری نەخۆشی شێرپەنجە ببوو هەروەها نەزۆکیش بوو. ئەو پرسی دووگیانبوونەی بەدرۆ بەکارهێنابوو. پزیشکیش دڵنیای کردبۆوە زۆری لەژیان نەماوە. بۆیە ئەگەرەکان بۆ ئەوە دەچن لەنائومێدیان خۆی کوشتبێ. بەمەش هاوسەرەکەی لەدادگا بێتاوان دەردەچێت و کەیسەکەش دادەخرێت. دواتر کە ماکسیم لەگەڵ هاوسەرەکەی بۆ کۆشکەکەی دەگەڕێتەوە کاتێك بۆی دەردەکەوێت دانفێرس لەناکاو لەماندێرلی ون بووە، پێداگری دەکات لەوەی بەدرێژایی شەو بە ئۆتۆمبێل لێبخوڕێت کە نزیك بوونەوە دەبینن وا کۆشکەکە لەناو گڕی ئاگردایە و دینفێرسیش دەسووتێت، هەر

ئەویش هۆکاری ئەو ئاگرە بووە، چونکە نەیدەویست ئەو ژن و مێردە بەبەختیاری ببینێ. ئینجا هەردووکیان بۆ لایەکی دیکە دەچن و بەخۆشی دەژیەن. چیرۆکخوێن هەموو ئەوانەی بەجوانی و کاریگەرانە گێڕاوەتەوە، بۆ نمونە لەکۆتاییەکەیدا دەڵێت: "لەگەڵ سووتانی کۆشکەکە دڵنیابووم تارمایی ڕێبیکاش کۆتایی هاتووە".
شایانی باسە ناوەڕۆکی ئەو ڕۆمانە هەر زوو کەوتە سەر پەردەی سینەما. ئەلفرێد هێتشکۆکی گەورە دەرهێنەر، شەیدای بوو و ساڵی 1940 دەریهێنا کە لۆرانس ئۆلیڤییە و جوان فۆنتین، ڕۆڵی سەرەکییان تێدا گێڕاوە. فیلمەکەش ئەوسا وەك شاکارێکی سینەمایی، خەڵاتەکانی ئۆسکاری چاکترین فیلم و چاکترین وێنەگرتنی بەدەستهێنا. ساڵی 2020 بەشێوازێکی دیکە کراوە فیلم کە بین ویتلی دەریهێنا و لیلی جەیمس و ئارمی هامەر و کریستین سکۆت ڕۆڵیان تێداگێڕا.

دافنی دو مۆرییە لەچەند ستوونێکدا:

- ساڵی 1907 لەشاری لەندەن هاتە دنیا. ساڵی 1989 لەشاری کورنوۆال کۆچی دوایی کرد.
- جیراڵد دو مورییەی باوکی، ئەکتەرێکی بەناوبانگ و بەڕێوەبەری شانۆی ئینگلیزی بوو. مۆریال بومۆندێ دایکی ڕۆژنامەنووس بوو. جۆرج دو مۆرییەی باپیری نووسەر بوو. ئەنجێلای خوشکە گەورەی نووسەر و جێینی خوشکی بچووکیشی، نیگارکێش بوو.
- ئالفرێد هیتشکۆك جگە لە ڕێبیکا، ناوەڕۆکی ڕۆمانەکانی (یانەی جامایکا) و (باڵندەکان) ی دو مۆرییەی بۆ سینەما دەرهێناوە، کە ئەوەی دوایی لەڕاپرسێکی گۆڤاری تایمز لەلیستی100 فیلمی ترس، بەدرێژایی مێژووی سینەما، لەپلەی حەوتەم دانراوە.
- جگە لەو سێ شاکارە، دو مۆرییە کۆمەڵێك ڕۆمان و چیرۆك و شانۆگەری و کتێبی دیکەی نووسیوە.